

LIDSKÁ SÍDLA – organismy člověkem pěstované nebo chované

Autor: Karel Primas, Mgr.

Použití: 7. třída

Datum vypracování: 20. 1. 2013

Datum pilotáže: 25. 1. 2013

Metodika: krokování využít k postupnému zápisu do sešitu; otázky/úkoly (psané odlišnou barvou i stylem písma) využít k samostatnému zamyšlení žáků o tématu; potřeba systém obratlovců, se kterým budou žáci pracovat; prezentace je vhodná k učebnici *Ekologický přírodopis pro 7. ročník ZŠ a nižší ročníky víceletých gymnázií* od D. Kvasničkové, nakl. Fortuna

Anotace: Prezentace pojednává o organismech, které lidé pěstují/chovají pro potěšení. Zaměřená je ale především na hospodářsky využitelné organismy – od hub přes rostliny až po živočichy (bezobratlé i obratlovce). Objasňuje pojmy „sudokopytník“ × „lichokopytník“. Součástí jsou také otázky/úkoly (psané odlišnou barvou i stylem písma), které mají žáka podnítit k přemýšlení o dané problematice; žáci pracují se systémem organismů.

Klíčová slova: užitkový organismus, žampion, kvasinka, štětičkovec, bourec, včela, kapr, kur, tur, kachna, husa, prase, králík, kůň, osel, koza, ovce, lichokopytník, sudokopytník

Základní škola Kladno, Vašatova 1438

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Karel Primas

LIDSKÁ SÍDLA

Organismy člověkem pěstované nebo
chované

PĚSTOVAT × CHO VAT

„pěstovat“ ROSTLINY

×

„chovat“ ŽIVOČICHY

POKOJOVÉ ROSTLINY

◉ *Proč je člověk pěstuje?*

- okrasa
- ...

◉ *Proč by nemělo být mnoho rostlin v místnosti, kde člověk spí?*

- rostliny v noci vydýchávají vzduch
- fotosyntéza probíhá jen za světla

CHOVANÍ ŽIVOČICHOVÉ („DOMÁCÍ MAZLÍČCI“)

- ◉ *Které člověk např. chová?*
- ◉ *Máte nějaké vy? Jaké?*
- ◉ *Proč je člověk chová?*

HOSPODÁŘSKY VÝZNAMNÉ ORGANISMY

HOSPODÁŘSKY VÝZNAMNÉ ORGANISMY

- ◉ *Např.?*
- ◉ *Proč je chová?*
 - zdroj potravy nebo surovin
- ◉ *Co je surovina? (Obecně i konkrétně.)*
 - materiál pro výrobu různých výrobků
 - mléko → sýr
 - kůže → obuv
 - ...
- ◉ *kůže × kožešina?*

HOUBY

⊙ *Které? Na co?*

⊙ kvasinky

- droždí = kvasnice
 - výroba piva, vína, kynutí těsta
- Žitňáček (Drozdil)

6 - Pekařské droždí

7 - Pivovarské kvasinky

HMYZ

◉ *Který? Na co?*

◉ bourec morušový

- výroba hedvábí
- potravní specialista
 - = žíví se jen jedním druhem potravy - listy moruše
 - *Kdo jiný např.?*
 - koala (blahovičník = eukalyptus)

◉ včela medonosná

- med
- opylování

1

Morus nigra L.

Ἰβραμύρις Ἰνδοῦ ἕρβου.

3 - kokony bource morušového

4 - Výroba hedvábí v Suzhou

RYBY

- ⊙ *Kterou? Na co?*
- ⊙ kapr obecný
 - potrava
 - různé variety - šupinatá, lysá...

PTÁCI

- ◉ *Které? Na co?*
- ◉ kur domácí
- ◉ kachna domácí
- ◉ husa domácí
- ◉ krůta domácí

- ◉ maso, vejce, okrasa...

- ◉ vyšlechtěno mnoho plemen z divokých druhů

- ◉ *Kteří mají pohlavní dvojtvárnost?*
- ◉ *Zařad'te systematicky uvedené druhy a určete, zda jde o býložravce, masožravce nebo všežravce.*

SAVCI

◉ *Které? Na co?*

◉ králík domácí

- maso, kožešina

◉ kůň (= klisna, = hřebec)

- jezdeckví, potah, maso...

◉ osel

- potah...
- mula (= osla + klisna)
- mezek (= osla + hřebec)

◉ koza

- maso, mléko...

◉ ovce

- maso, mléko, vlna...

◉ tur domácí

- maso, mléko, kůže...

◉ prase

- maso, kůže

- *Zařad'te do systému uvedené druhy.*
- *Určete býložravce, masožravce a všežravce.*

SUDOKOPYTNÍK × LICHOKOPYTNÍK

sudokopytníci

- př.
 - prase, tur...
- k chůzi 2 prsty (třetí a čtvrtý) - zakončené rohovitými kopyty

lichokopytníci

- př.
 - kůň, osel...
- k chůzi 1 prst (třetí) - zakončený rohovitým kopytem

POUŽITÉ ZDROJE

- 1 - Housenka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Silkwormheadsm.jpg>
- 2 - Moruše. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Illustration_Morus_nigra0.jpg
- 3 - Kokony. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kukly_bource_moru%C5%A1ov%C3%A9ho.JPG
- 4 - Výroba hedvábí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Silk_production_01.jpg
- 5 - Kvasinky. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:S_cerevisiae_under_DIC_microscopy.jpg
- 6 - Droždí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Peka%C5%99sk%C3%A9_dro%C5%BE%C3%AD.JPG

POUŽITÉ ZDROJE

- ◉ 7 - Pivovarské kvasinky. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pivovarsk%C3%A9_kvasinky.jpg
- ◉ 8 - Štětíčkovec. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Penicillium_labeled.jpg
- ◉ 9 - Žampión. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 20. 1. 2013]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Agaricus_campestris.jpg